

Hogyan hátráltatja a nőkereskedelem felszámolását a nők emberi jogai iránt érzéketlen magyar büntetőjogi szemlélet?

Juhász Géza
(Habeas Corpus Munkacsoport)

2004. szeptember 16.

„E cselekmény jogi tárgya a nemi erkölcs, a nemi kapcsolatok társadalmi rendje.”
(Fővárosi Bíróság, 1984.)

„a kitartott ... azért tartozik büntetőjogi felelősséggel, mert ... a nemi erkölcsöt sértve biztosítja eltartását”
(a Legfelsőbb Bíróság jogegységi tanácsa, 1999)

A magyar bíróságok a prostituáltakat többnyire még mindig nem tekintik a prostitúció szervezésével kapcsolatos bűncselekmények tényleges sértettjeinek. Ennek egyik oka az, hogy a Büntető törvénykönyv (Btk.) a rendszerváltás után sem került teljes összhangba a nők emberi jogaira vonatkozó, valamint a prostitúció visszaszorítását előíró emberi jogi egyezményekkel.¹ A Btk. szexuális bűncselekményekkel foglalkozó fejezete rendkívül antidemokratikus szemléletű: már a címe is azt mondja, hogy az emberi jogok helyett a „nemi erkölcsöt” kell védeni.

A Btk.-nak a szexuális kizsákmányolás elleni meghatározásai fogalmi bizonytalanságról árulkodnak: nem teszi világossá a törvény, hogy kinek az emberi jogait akarja védeni miféle cselekményekkel szemben. A prostitúció szervezőit büntetéssel fenyegető paragrafusok közül például kettő is oly módon fogalmazza meg a büntetendő cselekményt, mintha a prostitúció magától létezne, s nem az éppen büntetni rendelt cselekmények által. Az „üzletszerű kéjelgés elősegítése” és a „kitartottság” büntettének tényállási eleme az „üzletszerű kéjelgést folytató személy”, s a rendelkezések nem ragadják meg az elkövető azon tevékenységét, mellyel a sértettet a prostitúcióban benne tartja. Ezt ugyan lehet a bizonyítás könnyebbségére hivatkozva indokolni, csakhogy, amint a bírói gyakorlat alábbi ismertetése során ki fog derülni, a tényállások

¹Erről és néhány más, a prostitúcióval kapcsolatos emberi jogi alapismeretről lásd bővebben
– a Habeas Corpus Munkacsoport ismeretterjesztő kiadványát: *Tudja-e Ön, hogy...? Hazánk megsérti a prostitúció visszaszorítását előíró emberi jogi egyezményeket*, habeascorpus.hu/tudja-e
– hét civil szervezet állásfoglalását a Büntető törvénykönyv szexuális bűncselekményekkel foglalkozó fejezetéről: habeascorpus.hu/btk/allasfoglalas.htm
– a Prostitúció Nélküli Magyarországért Mozgalom honlapjának – prostitutio.hu – jogi rovatát.

ilyetén megfogalmazása azt a tévhitet erősíti a bíróságok erre hajlamos nagyobb részében, hogy nem is kell alaposan kivizsgálniuk az elkövetőknek a sértettekkel szembeni konkrét cselekményeit, hanem beleringathatják magukat abba a közhelyes előítéletbe, hogy a prostitúció a nők és lányok szabad választása.

A Btk. egyik paragrafusa sem szentel figyelmet annak, ami a valóságban a leggyakrabban történik: bűnözők kényszerítenek brutális módszerekkel nőket és gyerekeket prostitúcióra, s tartják benn őket erőszakkal a minél nagyobb haszon érdekében. A Btk.-ba 1999-ben bekerült emberkereskedelem elleni paragrafus sem beszél prostitúcióra kényszerítésről. A „fajtalanság vagy közösülés céljából” elkövetett emberkereskedelmet pedig egyenlő súlyúnak tekinti azzal, ha „munkavégzés céljából” adnak-vesznek embereket.

A Btk. hivatalosnak tekintett kommentárja is gátolja az emberi jogokkal összhangban lévő új szemlélet kialakulását, például azzal, hogy a prostitúcióra való rábírást „sikeres felbujtásként” határozza meg – mintha a prostituált még mindig bűnelkövetőnek számítana. A kommentár nem mond semmit arról, miért bűncselekmény a bordélyfenntartás. A bűn a szerzők szerint az, hogy a bordélyfenntartók mind felbujtói, mind *bűnsegédi* magatartást megvalósítanak az üzletszerű kéjelgéshez – ami pedig már 1993 óta nem minősül bűncselekménynek.

A törvény és a hivatalos jogirodalom tehát a bíróságokat nem a valóság megismerésére ösztönzi, hanem előítéletességre, az emberi jogok tényleges megsértésének figyelmen kívül hagyására. És a bíróságok ennek a törvényi sugallatnak igyekeznek meg is felelni.

A nőket és gyerekeket prostitúcióra kényszerítő elkövetőkkel, a bordélyfenntartókkal, a prostitúció más szervezőivel, kizsákmányolóival szembeni magas szintű bírósági ítélezés rendre az elkövetők felelősségét enyhítő „jogelvi” értelmezéseket vezet be. A bíróságok elvi jelentőségű ítéleteikben felpuhítják a Büntető törvénykönyv rendelkezéseit, s figyelmen kívül hagyják az emberi jogi egyezményeket. Több ítéletről is lerí a nőellenes előítélet, mely alapján az áldozatokat is vétkesnek tekintik – ha nem is a büntetőjog, de a „nemi erkölcs” szempontjából. Az alábbiakban ezeknek a súlyos állításoknak az alátámasztására bemutatok néhányat a Legfelsőbb Bíróság folyóirata, a Bírósági Határozatok által mérvadónak tekintett sarkalatos ítéletek közül.

Kéjelgés vagy kéjelgők?

A mérvadó bírósági ítéletek szerint több személy prostitúciójának elősegítése vagy kizsákmányolása egyrendbeli bűncselekménynek minősül, függetlenül a kizsákmányolt, elnyomott személyek számától: A prostitúció szervezése és kizsákmányolása ebben a felfogásban pusztán csak egy elvont, a közre ártalmas jelenség, s nem pedig az egyének jogainak megsértése.

Egy 1984-es ítélet ezt így indokolta: „e cselekmény elkövetője mint önálló tettes az üzletszerű kéjelgést, *a prostitúciót segíti*, támogatja. Erre utal a törvény azon szóhasználata, hogy »üzletszerű kéjelgés« ... céljára és *nem üzletszerű kéjelgők* részére történő rendelkezésre bocsátásról beszél.”² Ez az az elméletieskedő jogi diskurzus, amely nem is kíváncsi a prostitúcióba taszított nők sérelmére elkövetett konkrét cselekményekre. Alig találni olyan, a prostitúcióra vo-

²Fővárosi Bíróság, 24. bf. VIII. 6581/1983. sz. (BH 1984. 212.)

natkozó ítéletet, mely a bűncselekmény lényegének a nők elleni erőszakot, fenyegetést, kényszerít, a nők kifosztását tartaná. „E cselekmény jogi tárgya a nemi erkölcs, a nemi kapcsolatok társadalmi rendje. (...) A törvényhely ilyen értelmezése felel meg az eddigi ítélkezési gyakorlatnak, amely megváltoztatására nincs indok.” – indokolta az 1984-es ítélet a sértett nők számára, szempontjainak semmibe vételét. És ilyen indokot a demokrácia megteremtése után sem találtak a bíróságok.³

A prostituált nők elleni jogsértések középpontba állítására vonatkozó indokot a rendszerváltás utáni másfél évtizedben a kitarottság büntetével kapcsolatban sem vélt találni a legfőbb bírói fórum. De legalább a legmagasabb döntési szintig eljutott a kérdéskör. Történt ugyanis, hogy a kilencvenes években több városi és megyei bíróság is az előbb jellemzett felfogással szakító ítéletet hozott, melyekben tehát a több nőt kizsákmányoló striciket halmazati bűncselekmény miatt ítélték el. Azonban ennek a gyakorlatnak véget vetett a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának büntető jogegységi tanácsa, amikor 1999. februárjában minden bíróságra kötelező erejű értelmezést adtak ki, miszerint: „A kitarottság (Btk. 206. §) akkor is természetes egység, és nem létesül bűnhalmazat, ha az elkövető több olyan személlyel tartatja ki magát, aki üzletszerű kéjelgést folytat.”

A jogegységi határozat meghozatalát az akkori legfőbb ügyész indítványozta, szerinte azonban a kitarottság büntetének rendbelisége (s ezzel súlyossága) a kizsákmányolt prostituáltak, azaz a sértettek számától függ: „A legfőbb ügyész azt a jogértelmezést tartja helyesnek, amely bűnhalmazatot állapít meg olyan esetekben, amikor az elkövető több üzletszerű kéjelgést folytató személlyel tartatja ki magát.” A legfőbb ügyész indoklásképp hivatkozott az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomásáról szóló nemzetközi Egyezményre, melynek 5. Cikkéből „félreérthetetlenül kitűnik, hogy az Egyezmény a prostitúció kizsákmányoltjait sértetteknek tekinti”.

A Legfelsőbb Bíróság azonban ezzel nem értett egyet. A jogegységi határozat provinciális indoklása az emberi jogi egyezményekkel érdemben nem foglalkozott, ellenben felidézte egyebek között a „közveszélyes munkakerülésről szóló 1913. évi XXI. törvénycikket” és a prostitúcióra vonatkozó magyar jogirodalom álláspontjait sok évtizedre visszatekintve. A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az 1961-es és 1978-as Büntető törvénykönyvek indoklásai és kommentárjai nem említik a kitarottság büntette esetében a halmazat kérdését.

S amit a régiiek nem említettek, az a demokráciában sem létezik. A Legfelsőbb Bíróság szerint a strici, azaz a kitarottság elkövetője „azért tartozik büntetőjogi felelősséggel, mert üzletszerű kéjelgést folytató személy tevékenységéből, s ezzel a nemi erkölcsöt sértve biztosítja eltartását”. A prostituált azért nem tekintendő szerintük sértettnek, mivel „a kitaró és a kitarott *rendszerint* közös megegyezéssel folytatja bűnös tevékenységét, amelyből nem feltétlenül csak a kitarottnak származik haszna, hanem kölcsönös előnyökkel jár (a kitaró »védelmet« biztosít a kitarottnak stb.)”. Hogy a prostituáltak tevékenységét az akkori törvény az emberi jogi egyezményeket sértve minősítette szabálysértésnek, ennek a Legfelsőbb Bíróság nem szentelt figyelmet – amint annak sem, hogy a szemükben perdöntőnek tűnő szabálysértési rendelkezés hatályát veszítette 1999. júliusában. A prostitútor bűnözők büntetőjogi felelősségrevonását enyhítő jogegységi határozatot a Legfelsőbb Bíróság azóta sem vont vissza.

³Lásd pl. a BH 1996. 179. sz. jogesetet.

A bordélyház és az értelmező szótár

A bordélyház fogalmát olyképpen értelmezik a bíróságok egy régi értelmező szótár alapján, hogy ott a prostituáltak fizetett alkalmazottak. Ez a felfogás akadályozza az eljárást az olyan esetekben, amikor a bűnözők egy picit is eltérnek ettől a sematikus munkaadó-munkavállaló elképzeléstől, akár színlelt szerződéseket kötésével.

A rendőrség nem is nyomoz pl. az olyan esetekben, amikor a bűnözők papíron a prostituáltak őrző-védő megbízottjainak tüntetik fel magukat, s a bordély bérléséről szóló papírt a prostituáltakkal íratják alá (mogyoródi bordélykempingek, 2000–2003). Úgy tűnik, mintha a rendőrök a fogalmi zűrzavar következtében a nyomozás alapfeladataival sem lennének tisztában, s a bűnözők által eléjük tett tetszőleges alibi-papírt készpénznek vennének. . .

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság elé került egy olyan bűnügy⁴, melyben a vádlott „a működési engedéllyel nem rendelkező, de vendégeket fogadó éjszakai bárban táncosnő és masszóz munkakörben alkalmazta a 24 éves B. A.-t és a 18. életévét be nem töltött K. K. helyi lakosokat, ez utóbbit 60 000 forint közvetítői díjért egy játéktermet működtető társaság közvetítette ki a vádlott részére.” A táncosnő és masszóz munkára kötött írásos szerződés alapján a vádlott a két nőnek napi 1000 forintot, valamint albérleti szobát fizetett, továbbá: „Az alkalmaztatáskor olyan szóbeli megállapodás született a táncosnő masszózok és a vádlott között, hogy a bár megnyitása után a masszázst követő nemi kapcsolatért a vendég 8000 forintot fizet a vádlottnak, aki ebből 3000 forintot ad a lányoknak – ez jelentette a »teljesítménybért« –, melyet azonban az írásbeli szerződés nem tartalmazott.”

A bár azonban nem nyílt meg. Ellenben a vádlott rendszeresen zártkörű „baráti bulikat” tartott, esetenként 10-20 ember részvételével, s a nőknek a vádlott utasítására a vendégekkel válogatás nélkül közöselniük kellett. A vádlott azonban ezekért a szexuális aktusokért külön nem fizetett (mivel a bár „még nem nyílt meg”, hanem csak amolyan főpróbaképpen kellett a lánynak és a nőnek a „barát” klienseket kielégíteniük), de a két nő „eltartásáról gondoskodott”. „B. A. a fenti időszakban több férfival közöselő válogatás nélkül, előfordult az, hogy ugyanazon az estén két férfival. 1995 augusztusában a »baráti bulik« nagy részében már csak K. K. vett részt táncosnőként – időközben ugyanis B. A. megszökött –, de amikor a lányok együtt voltak, előfordult, hogy »lesby show«-t kellett adniuk, ami azt jelentette, hogy egymást simogatva meztelesen együtt táncoltak a pódiumon. K. K. 5-6 alkalommal vett részt ilyen baráti összejövetelen, pontosan nem állapítható meg, hogy ilyenkor, illetve összesen hány férfival közöselő, a partnereket mindig a vádlott válogatta ki, ő utasította K. K.-t, hogy kivel kell »szobára mennie«, és egyben átadta az óvszert. K. K.-nál is előfordult, hogy ugyanazon az estén két férfival is közöselő. A 3000 forintos külön ellenszolgáltatást a közöselésekért ő sem kapta, az ellenszolgáltatás lényegében a vádlottól naponta kapott 1000 forint volt, valamint az albérleti díj és a munkaruha kifizetése. (. . .) az összejöveteleken részt vevő férfiak a bár készletéből italt fogyasztottak, és kívánságuknak megfelelően a megjelölt lányokkal közöseltek.”

Az ügyészség indítványozta, hogy a vádlott cselekményét „kiskorút foglalkoztató bordélyház fenntartásával elkövetett üzletszerű kéjelgés elősegítése” büntettének minősítsék, továbbá a vádlottat főbüntetésként börtönbüntetésre ítéljék (a törvény szerint e bűncselekmény büntetése 2–8

⁴ügyszám: 2. Bf. 95/1998. sz., BH 1999. 399.

év börtön). A bíróság azonban csupán az üzletszerű kéjelgés elősegítésének alapesetét látta megvalósítva, s a vádlottat 40 ezer forint pénzbüntetésre ítélte (pedig a törvény szerint e bűncselekménynek is három évig terjedő szabadságvesztés a büntetése). A bíróság indoklásképp hivatkozott arra, hogy „A bordélyház olyan vállalkozás, amelyben a vállalkozó által fizetett prostituáltak pénzért közösülésre vagy fajtalanásra bárkinek a rendelkezésére állnak, az ellenszolgáltatás azonban a vállalkozót illeti.” A bíróság szerint azonban ilyen vállalkozás nem jött létre, mert: „A vállalkozás beindulását megelőzően a szerződöttetett lányok zártkörű baráti összejöveteleken vettek részt, és – a vádlott felkérésére – különböző férfiakkal közösültek, lényegében ellátásuk fejében. Az ilyen összejöveteleken azonban az alkalmi partnerek a lányoknak nem fizettek és nem bizonyítható az sem, hogy ellenszolgáltatás illette volna a vádlottat. (...) a lányok ellenszolgáltatást ezekben az esetekben csakis a vádlottól kaptak, az pedig végső soron az eltartásuk és a számukra biztosított lakás volt. Ebből következően bordélyház fenntartása, működtetése – a bár megnyitását megelőzően – nem volt a vádlott terhére megállapítható.” A bár igazi megnyitása pedig elmaradt.

A vádlottat tehát azért mentette fel a bíróság a bordélyház működtetésének súlyos vádjától, mert állítólag nem volt bizonyítható, hogy bevételre tett volna szert abból, hogy a lányt és a nőt a „barátai” részére hónapokon keresztül rendszeresen kiszolgáltatta. Azt persze nem magyarázta meg senki, miért tartotta el a vádlott a két nőt hónapokon át. Pusztán azért, hogy merő önzetlenségből kielégíttesse velük az alkoholt is nyilván ingyen ivó „barátait”? Roppant életszerűtlen, de a bírói formális logika számára nem lehetetlen. Az ítélet rögzítette, hogy a vádlott vagyontalan, havi jövedelme pedig mintegy 20 ezer forint, s hogy a „bár” korábban pénzhány miatt zárt be. Hogyan futotta mindebből a lány és a nő 24 ezer forintos albérletére és a fejenként napi 1000 forintos „munkadíjra”? És a hatvanezres „közvetítói díjra”? Rejtély.

Az ítélet a bordélyháznak egy olyan kimerevített fogalmát vette alapul, amely éppen csak a lényegre, az ott prostitúcióra kényszerített lány és nő helyzetére, jogsérelemeire nem kívánt reagálni. Ilyenformán a bordély fogalmát kiüresítette, s mivel az adott szórakozóhelyet nem minősítette bordélyháznak, annak fenntartóját csak egy olyan, enyhébb cselekmény alapján ítélte el, amely pl. azokra vonatkozik, akik lakást adnak bérbe prostitúció céljára. Büntetőjogi értékelés nélkül maradt az elkövetőnek a nők beszerzésére, a kliensek felhajtására, a nők kényszerítésére és kizsákmányolására irányuló tevékenysége.

A Btk. kommentárja szerint ugyanakkor: „Kiemelést érdemel, hogy a bordélyház jellegéből adódóan anyagi hasznot hajtó vállalkozás, ugyanakkor a törvényalkotó a bűncselekmény megvalósulásához nem tartotta szükségesnek feltételül szabni a haszonszerzési célt. Ebből fakadóan – bár a gyakorlatban nincs rá példa – fogalmilag nem kizárt a haszonszerzési célzat hiányában a bűncselekmény megállapítása.” Úgy tűnik, hogy sem a bíróság nem olvasta a kommentárt, sem a kommentár szerzői a BH-t.

A többféle súlyos bűncselekmény vádjával próbálkozó ügyészszéggel vitázva a bíróság leszögezte még, hogy „bizonyíthatóan nem állapítható meg, hogy döntően a vádlott rábírására folytattak az általa szerződöttetett lányok prostitúciót. Mindkét passzív alany pontosan tudta, hogy mire vállalkozik, a részletekre is kiterjedő szóbeli megállapodást kötöttek a vádlottal a foglalkoztatásukat illetően, és ezt döntően szabad akaratukból tették még akkor is, ha a partnereket a vádlott jelölte ki számukra. (...) Ami a kiskorú foglalkoztatását illeti, nem felel meg a tényeknek, hogy a vádlott a kiskorút megvásárolta, majd őt a tulajdonának tekintve üzletszerű kéjel-

gés – vagyis züllött életmód – folytatására rábírt volna. A kiskorú K. K.-t a vádlott nem vásárolta meg, részére őt – a kiskorú tudtával és beleegyezésével – mintegy kiközvetítették. K. K. – aki néhány hónap híján volt 18 éves – éppúgy, mint a felnőttkorú társa, tudatában volt, hogy mire vállalkozik, és ismeretei birtokában kötötte meg a vádlottal azt a megállapodást, amelyet nem csupán a vádlott, hanem ő is éppen úgy kívánatosnak tartott. (...) Mindebből következően csak az állapítható meg, hogy a vádlott üzletszerű kéjelgéshez nyújtott *bűnsegélyt*. (...) Erre figyelemmel a súlyosabb jogi minősítésre irányuló ügyészi fellebbezést a megyei bíróság alaptalannak találta. (...) Kirekesztette a megyei bíróság a súlyosító körülmények köréből ... annak megállapítását, hogy a vádlott a lányokat »mintegy megvásárolta, velük szemben tulajdonosként viselkedett, emberi méltóságukban őket megalázta.«”

A bíróság szemlátomást nem csak a matematikai alaplátásokkal állt hadilábon, s nem csak a sértettek emberi jogainak megsértése hagyta tökéletesen hidegen, de a tételes jogot sem ismerte: nem tudta, hogy az üzletszerű kéjelgés már 1993 óta nem minősül bűncselekménynek, s így ehhez „bűnsegélyt” sem lehet nyújtani. Talán titkon az járt a bíróság fejében, hogy ez az egész mégiscsak a lány és a nő bűne?

A bíróság nem világította meg a vádlottat lényegében minden komoly vád alól kimosó ítéletében azt sem, hogy ha a prostitúció egy sima biznisz, amibe kiskorúakat az idevágó nemzetközi gyermekjogi egyezmények és a Büntető törvénykönyv ellenére be lehet vonni, akkor miért is használta maga a bíróság B.A. sértett távozására azt a szót, hogy „megszökött”.

Ha bordély, akkor az erőszak nem is számít

A Baranya Megyei Bíróság egyik ítélete ellenben nemhogy nem kiüresítette a bordélyház fogalmát, hanem még meg is pakolta azt számos további, még súlyosabb bűncselekménnyel.⁵ A fogalmak csűrés-csavarásának a célja itt is ugyanaz volt: a vádlottakat minél enyhébben megítélni. A bíróság szerint a bordélyfenntartásba a nők prostitúcióra való rábírása is beleértendő, így a rábírást nem is kell külön bűncselekménynek tekinteni. A konkrét ügyben ez a „rábírás” az ítélet indoklása szerint a nők adásvételét, a nők elleni fizikai erőszakot és halálos fenyegetéseket, a nők „beidomítását” is magába foglalta (az ítélet nem teszi világossá, hogy az „idomítás” vajon a vádlottaktól való idézet-e, vagy a bíró saját véleménye a nőkről). Néhány részlet a bírói ténymegállapításból:

„Az V. r. és a VI. r. vádlottak 1998. november 14-én az V. r. vádlott tulajdonában levő személygépkocsival elindultak azzal a céllal, hogy különböző helyekről az út szélén kint álló prostituáltakat elvisznek, és szórakozóhelyen eladnak. A VI. r. vádlott ezt követően az országúton prostituáltaként dolgozó H. B.-t a gépkocsiba bekényszerítette, és azzal ezt követően az V. r. vádlott elindult. H. B.-t e vádlottak az M. bárba vitték, ahol őt az V. r. vádlott az I. r. vádlottnak mintegy 80 000 forint készpénzért »eladta«. A kapott pénzen ezt követően az V. r. és VI. r. vádlottak megosztottak. (...) Az M. bárban dolgozó nők közül így H. B., Ö. T. és D. N. voltak azok, akik e bárba akaratuk ellenére kerültek be olyképpen, hogy őket mintegy elrabolva szállították a bárba. A többi lány az M. bárba úgy került, hogy az egyik újságban hirdetés szerepelt, mely szerint táncoslányokat keresnek a bárba, így a lányok nagyobb része erre a hirdetésre jelentkezett.

⁵ügyszám: 1. Bf. 672/2000. sz., BH 2002. 1.

Ilyen hirdetés alapján került a bárba további nyolc leány, akiknek a munkáltatója ténylegesen az I. r. vádlott volt.

A bárban dolgozó táncosnők már jelentkezésük idején tisztában voltak azzal, hogy feltehetően nem csupán táncolniuk, hanem a vendégekkel szexuális kapcsolatot is kell létesíteni, és ezt elfogadva jelentkeztek. Az I. r. vádlott ezt olyképpen magyarázta el a táncoslányoknak, hogy miután a színpadon a táncolást befejezték, oda kell menniük az egyes vendégekhez, és fel kell ajánlaniuk a szexuális szolgáltatást. Az I. r. vádlott az erre vonatkozó tarifát is megszabta, nevezetesen úgy, hogy fél órára mintegy 5–6000 forint, míg 1 órára 10 000 forint a szexuális szolgáltatás, melyben a közösülés és a fajtalankodás egyaránt benne szerepel. (...) Ebből a pénzszegéből az ott dolgozó táncoslányok szinte semmit nem kaptak az élelmezésükön kívül, figyelemmel arra, hogy velük szemben szinte minden költséget duplán felszámoltak, és azoknál a lányoknál, akik adásvétel útján kerültek a bárba, ez az összeg is felszámolásra került.”

Ezek a cselekmények a bordélyfenntartásnál súlyosabban büntetett bűncselekményt valósítanak meg (fenyegetéssel, illetve erőszakkal elkövetett kerítés – az emberkereskedelemre vonatkozó paragrafus az elkövetéskor még nem volt hatályban). De a bíróság úgy látta, hogy mindez nem számít külön, súlyosabb bűncselekménynek, *ha a bordély érdekében* történik: „... a specialitás elve alapján az adott esetben – a látszólagos alaki halmazatra figyelemmel – a cselekményt egysegesen a bordélyház fenntartásával elkövetett üzletszerű kéjelgés elősegítése büntetnének kell minősíteni.” A bírói érvelés lényege az, hogy a bordélyház működtetéséhez szervesen hozzátartozik az, hogy a kliensek számára a prostituáltakat rendelkezésre bocsátják. Ezért ezt a „közvetítő” magatartást nem kell külön értékelni. Ámde az erőszakkal való elkövetést a Btk. csak a „közvetítő” magatartást üldöző kerítés esetében értékeli minősített esetként. A bíróság ebből pedig arra következtetett, hogy a bordélyfenntartás esetén egyáltalán nem kell figyelembe venni az erőszakkal való elkövetést.

A szóbanforgó ítélet ugyan arra hivatkozik, hogy „a bordély ... olyan vállalkozást jelent, amelyben a vállalkozó által *fizetett* prostituáltak anyagi ellenszolgáltatásért bárki szexuális vágyainak a kielégítésére rendelkezésre állnak”, ám a büntetés kiszabásakor nem vették figyelembe, hogy a bordélyban a nőket még csak nem is fizették, hanem rabszolgáztatták. Bár, ha belegondolunk, az előző ítélet mintájára emiatt akár föl is menthették volna az elkövetőket, mondván, hogy emiatt az intézmény nem is tekinthető bordélynak. A bíróság, ha a vádlottak számára könnyebbséget hozó álláspontját komolyan meg akarta volna indokolni, azt kellett volna, hogy mondja: A bordély olyan vállalkozás, amelyben emberkereskedőktől tisztos piaci áron vásárolt nőket bántalmazással, halálos fenyegetésekkel, megfélemlítéssel kényszerítenek bárki szexuális vágyainak fizetség nélküli kielégítésére – s ahol ezek az erőszakos cselekmények nem minősülnek bűnnek egy varázsige, a „bordély” szó miatt. Csakhogy ezt nem idézhették az értelmező szótárból – ezért pusztán titkon gondolták a vádlottaknak az erőszakos kerítés vádja alóli felmentésekor.

Az említett ítélet szemléletét az is jelzi, hogy 14 alkalommal lánynak nevezi a bordélyban fogvatartott nőket – anélkül, hogy tisztázná, csakugyan kiskorúak voltak-e.

A nők elleni erőszak: kérdés ez egyáltalán?

A törvény a prostitúció szervezésével kapcsolatos bűncselekményeknél nem veszi következetesen figyelembe, hogy az elkövetők alkalmaznak-e kényszert vagy fenyegetést a prostituálni kí-

vánt sértettekkel szemben. Így a bíróságok figyelme sem irányul ezekre a körülményekre: gyakorta úgy tekintik, hogy a prostituált nők önként egyeznek bele kizsákmányolásukba, s még csak meg sem vádolják az ügyészek az elkövetőket az erőszakos bűncselekménnyel.

A Legfelsőbb Bíróság egyik ítélete⁶ megállapította, hogy a négy vádlott felkeresett egy prostitúcióból élő nőt, és „közölték vele, hogy a jövőben dolgozzon nekik. A nő elfogadta a terheltek ajánlatát, mely szerint a szolgáltatásért járó összeg felére tartanak a terheltek igényt.” Ezután a férfi elkövetők kivitték a nőt az út mellé. A bíróság nem kívánta vizsgálni, vajon a négy elkövető erőszakkal, avagy valamiféle szép szavakkal győzte meg a nőt arról, hogy ezentúl jövedelme felét adja nekik, s a férfiak úgy hurcolászhadják őt, akár egy állatot. Az ítélet egy szót sem veszteget arra, hogy a nő miként élte meg az egész eseményesort.

* * *

Láthatjuk: jogrendünk számára még nem magától értetődő a prostitúciós bűncselekmények áldozatai által átélt valóságos szenvedések feltárására, az áldozatok emberi jogain esett sérelmek jogi megragadására, a sértettek védelmére törekvés. A Baranya Megyei Bíróság említett ítélete például azt is tartalmazza, hogy az első rendőri akció során 11 leányt tanúvallomás céljából beszállítottak. „... a tanúkihallgatás során három leány el merete mondani, hogy a bárban ún. szobáztatás is folyik, azaz hogy a vendégekkel kapcsolatban üzletszerű kéjelgést is kell folytatniuk, míg a többiek az I. r. és a II. r. vádlott által betanított szöveget mondták, azaz hogy hirdetésre táncoslánynak jelentkeztek a bárba, és ott a táncoláson kívül semmilyen más tevékenységet nem kellett folytatniuk. Miután Ö. T.-t a rendőrségről kiengedték, az I. r. vádlott már várta őt a rendőrség épületénél, ahonnan a társaival együtt visszavitték a bárba, és mivel tudomást szereztek arról [vajon hogyan? – a szerző megjegyzése], hogy Ö. T. a bárban folyó üzletszerű kéjelgésről vallomást tett, ezért őt bántalmazták.”

A bordélyfenntartók egy része elleni büntetőeljárás megindulását követő huszadik napon pedig a bordélyból további néhány prostitúcióra kényszerített nő megszökött. Azaz húsz nap kevés volt a rendőrségnek ahhoz, hogy a bordélyt ténylegesen felszámolják, és valamennyi áldozatot kiszabadítsák. Ezek a második hullámban kiszabadult nők a rendőrségen tanúvallomást tettek, majd azt később „megváltoztatták, félelmükben vagy fenyegetés hatására teljes egészében visszavonták.” Az áldozatbarát eljárásrend hiányának következményeit illetően viszont alighanem tanulságos történetekkel szolgálhatnának akár még öt év távlatából is.⁷

⁶ügyszám: Bfv. III. 374/2001. sz., BH 2001. 563.

⁷Szívesen várom az olvasók véleményét a következő email címre: info@habeascorpus.hu